

Barne- og familiedepartementet
Postboks 8008 Dep.
0030 Oslo

Oslo, 24. juni 2025

Deres ref. 25/612

Høringsuttalelse – Innrapporteringsplikter til Finansportalen

Vi viser til Barne- og familiedepartementets høring datert 24. mars 2025 om forslag om plikt for ytere av henholdsvis fonds- og pensjonstjenester til å rapportere sine gebyrer, dvs. prisen for sine tjenester, til Finansportalen, med høringsfrist 24. juni 2025.

Generelle støtte til transparens

Verdipapirfondenes forening (VFF) er positive til tiltak som bidrar til økt transparens i finansmarkedet om priser mv. Vi mener at god og sammenlignbar forbrukerinformasjon er viktig for å styrke konkurransen og sikre velfungerende markeder til fordel for forbrukerne. På denne bakgrunn er vi positive til at Finansportalen formidler informasjon om verdipapirfond til norske forbrukere. Helt siden opprettelsen av Finansportalen har foreningen hatt en konstruktiv og god dialog med Finansportalen om fondsinformasjonen som vises i portalen. Etter vår vurdering fungerer dagens løsning i all hovedsak tilfredsstillende. Like fullt ser vi at det er sider ved dagens ordning som kan forbedres gjennom en obligatorisk rapporteringsplikt. Av den grunn støtter vi i utgangspunktet forslaget om å innføre rapporteringsplikt for fondsdistributører og pensjonsleverandører.

Våre kommentarer til høringsnotatet vil hovedsakelig være knyttet til det som berører verdipapirfond.

Betydningen av verdipapirfond i forbrukernes sparing

Verdipapirfond har etter hvert blitt et «folkeprodukt» i Norge. Om lag 50 prosent av den voksne befolkningen sparer i dag i verdipapirfond, primært gjennom faste månedlige spareavtaler. Verdipapirfond har dermed blitt et viktig produkt for forbrukernes sparing. Vi er enige i at en nettside som Finansportalen styrker forbrukernes mulighet til å sammenligne kostnader, avkastning og andre produkttegenskaper på tvers av fond, og at dette gjør det enklere for kundene å ta informerte valg. God informasjon og transparens gir også økt tillit til fondsproduktet og fondsbransjen.

Eksisterende rapporteringsløsning og behovet for videreutvikling

Som departementet selv påpeker, rapporteres det allerede informasjon om verdipapirfond til Finansportalen gjennom en frivillig ordning, basert på VFFs fondsdatabase, som driftes av Euronext Oslo Børs. Etter vår vurdering fungerer dagens løsning i all hovedsak tilfredsstillende. Det er derfor viktig at en eventuell lovhjemlet rapporteringsplikt bygger videre på eksisterende infrastruktur, fremfor å etablere parallelle systemer. Vi stiller oss positive til forslaget om API-basert rapportering, forutsatt at dette samordnes med den eksisterende rapporteringsmodellen.

Datakvalitet og konsekvenser av lovpålagt rapportering

Vi er kjent med at datakvaliteten for enkelte fond tidvis har vært mangelfull. En lovhjemlet rapporteringsplikt vil trolig kunne bidra til å styrke kvaliteten på rapporteringen og sikre et mer konsistent datagrunnlag. For at kunden skal få et komplett bilde av de samlede kostnadene ved å plassere i et fond via en bestemt tilbyder, må data rapporteres inn fra henholdsvis fondsprodusent og fondsdistributør, med mindre produsenten også har direktedistribusjon. Vi mener at det vil være en klar fordel at rapporteringen fra fondsprodusent skjer sentralt via en felles database, og ikke direkte fra hver enkelt distributør eller fondsforvaltningsselskap som tilbyr fondet til slutt kunder. Dersom alle aktører som tilbyr det samme fondet skal rapportere data for dette fondet direkte til Finansportalen, vil det innebære risiko for at det gis ulike opplysninger for ett og samme verdipapirfond. En sentralisert rapportering, slik det gjøres i dag via Euronext Oslo Børs, vil eliminere denne risikoen. Siden dagens rutine i all hovedsak må sies å fungere tilfredsstillende er det etter vårt syn unødvendig å pålegge aktørene ytterligere rapporteringsbyrder ved å etablere nye eller parallelle rapporteringsrutiner. Dette er særlig viktig i en tid hvor myndighetene vektlegger behovet for forenkling, og er opptatt av å redusere rapporteringsbyrden for næringslivet. Vi tar imidlertid for gitt at den enkelte distributør, som ikke selv er fondsprodusent, rapporterer plattformhonorar mv. direkte til Finansportalen, jf. omtalen under. Samtidig vil vi understreke at behovet for en forskriftsregulering etter vårt syn ikke er tilstrekkelig godt begrunnet i høringsnotatet, ettersom dagens frivillige ordning i all hovedsak har fungert tilfredsstillende.

Etter vårt syn er ovennevnte den viktigste grunnen til å videreføre dagens praksis på fondsnivå. Den eventuelle kostnaden for den enkelte distributør forbundet med rapporteringsplikten vil etter vårt syn være av underordnet betydning.

Behov for tydelig hjemmel og avgrensning i forskrift

Dersom departementet går videre med forslaget, mener vi det er avgjørende at det klart fremgår av forskriften at prisopplysningene skal baseres på gjeldende offentligrettslige regler, som fondsprodusenter allerede er underlagt. Det naturlige vil etter vårt syn være å ta utgangspunkt i PRIIPs-forordningen, som uttømmende regulerer hvilke opplysninger produsenter av sammensatte investeringsprodukter må gi om produkter som markedsføres til ikke profesjonelle kunder.

VFF har ingen merknader til departementets forslag om hvilket regelverk rapporteringsplikten skal nedfelles i.

Pris alene er ikke tilstrekkelig vurderingsgrunnlag

I høringsnotatet fokuseres det på at det er informasjon om pris og gebyrer som skal rapporteres til Finansportalen. VFF vil påpeke at pris alene ikke er tilstrekkelig som vurderingsgrunnlag ved valg av fond. I VFFs bransjestandarder for informasjon og klassifisering av verdipapirfond, som er forpliktende for alle VFFs medlemmer, er det krav om rapportering også av andre produkttegenskaper enn pris og kostnader. Også reglene for utforming av nøkkelinformasjon om sammensatte investeringsprodukter (PRIIPs) tar hensyn til at pris alene ikke er et tilstrekkelig grunnlag for å treffe en investeringsbeslutning. Finansportalen viser i dag følgelig også informasjon om fondenes historiske avkastning, risikoindikator (SRI) og informasjon etter offentliggjøringsforordningen (bærekraft). Vi anbefaler at Finansportalen også i fremtiden tydelig kommuniserer til sine brukere at faktorer som minimum anbefalt investeringshorisont, investeringsstrategi, risikoprofil, bærekraftsfaktorer og historisk avkastning også er relevante og bør inngå i vurderingsgrunnlaget.

Rapportering av plattformhonorar

Departementets forslag om at rapporteringen skal omfatte plattformhonorar og eventuelle returprovisjoner som tilbakebetales til forbrukeren er etter vårt syn fornuftig, da disse utgjør en betydelig del av de samlede kostnadene for fondsandelseiere. Vi har forståelse for at Finansportalen har behov for slik informasjon, og støtter at opplysninger om dette inngår i informasjonen fra Finansportalen. Ettersom plattformhonorarer er kostnader som påløper hos den enkelte distributør, og ikke er knyttet til det enkelte fond, må rapporteringen av disse opplysningene pålegges distributørene. Det vil da bli mulig å vise den samlede kostnaden ved å eie såkalte nettofond (forvaltningshonorar pluss plattformgebyr) i Finansportalen, og det er denne kostnaden som i praksis vil være mest relevant for de aller fleste forbrukerne å kjenne til.

Omfanget av rapporteringsplikter og andelsklasser

Fondsforvaltere selger sine fond enten direkte til kundene eller via distributører. Det har historisk vært vanlig at fondsforvalteren betaler distributøren løpende en prosentandel av forvaltningshonoraret, såkalt returprovisjon. Dette er fremdeles utbredt praksis i de fleste europeiske land. MiFID II-regelverket, som regulerer dette, trådte i kraft i 2018. Som en følge av dette regelverket, og Finanstilsynets fortolkning av dette, har det vokst frem et stort antall andelsklasser tilpasset ulike kundegrupper og distribusjonskanaler. Dette er en villet utvikling fra norske myndigheter. En konsekvens er imidlertid at markedet for verdipapirfond har blitt vanskeligere å orientere seg i for ikke-profesjonelle kunder.

Finansportalens målgruppe er norske forbrukere. I høringsnotatet skilles det ikke mellom fond/andelsklasser rettet mot forbrukere og fond/andelsklasser rettet mot profesjonelle (institusjonelle) kunder. Slik vi tolker høringsnotatet, innebærer forslaget at samtlige verdipapirfond skal omfattes av rapporteringsplikten — også fond og andelsklasser som utelukkende markedsføres til profesjonelle investorer. Dette til tross for at høringsnotatet ellers legger vekt på forbrukernes mulighet til å sammenligne priser i markedet.

VFF er positive til mest mulig åpenhet om priser og egenskaper til verdipapirfond, men mener at rapporteringsplikten bør begrenses til fond og andelsklasser som er tilgjengelige for forbrukere. Fond og andelsklasser som kun rettes mot profesjonelle investorer, med høye minstetegningsbeløp og begrenset tilgjengelighet, er uten interesse for ordinære forbrukere. Inkludering av disse vil skape unødig kompleksitet og risiko for forvirring blant brukerne av Finansportalen.

Når det gjelder hvilke kapitalprodukter som kan anses som pensjonsprodukter, og dermed omfattet av en eventuell rapporteringsplikt, viser vi til Finans Norges høringssvar. VFF vil likevel anføre at sparing i verdipapirfond for forbrukere også kan gjøres i form av en kapitalforsikring med investeringsvalg (ofte omtalt som fondskonto, investeringskonto eller lignende). Dette er i praksis sparing i verdipapirfond som gjøres gjennom et livselskap, og som sådan et nærliggende alternativ til ordinær sparing i verdipapirfond. Etter VFFs syn bør slike produkter derfor omfattes av en eventuell rapporteringsplikt.

Med vennlig hilsen

Verdipapirfondenes forening - næringspolitikk

Christian Henriksen
adm. direktør (konstituert)